



Pomirba

Rat predstavlja krajnji neuspjeh političkog, diplomatskog i društvenog života. Unatoč tomu što je njegov rezultat bila neovisnost bivših jugoslavenskih republika, sukob na Balkanu koji je trajao od 1991. do 1995. godine – rat kojeg je samog po sebi teško definirati – nije bio nikakav izuzetak. Hrvatska je, kao i Bosna, pretrpjela ogromna razaranja čiji je ishod bilo gotovo 150.000 žrtava te tisuće nestalih. Milijuni građana napustili su svoje domove, postali izbjeglice ili raseljene osobe, a na stotine tisuća kuća i stanova bilo je uništeno.

Deset godina nakon rata, mnogi od ovih problema još su uvijek prisutni unatoč naporima koje ulaže međunarodna zajednica te unatoč političkoj volji hrvatskih vlasti.

Rješenje svih pitanja vezanih uz povratak izbjeglica vjerojatno je jedan od najvažnijih dijelova mandata Misije – pružiti izbjeglicama informacije, gdje god se nalazili, o tome kako su dobrodošli vratiti se i ponovno živjeti u Hrvatskoj; olakšati im povratak osiguravajući im cjelokupnu i odgovarajuću dokumentaciju te, ukoliko je potrebno, prijevozno sredstvo; izgraditi im ili obnoviti njihove prijeratne domove i vratiti ih pravim vlasnicima; osigurati stambeno zbrinjavanje za bivše nositelje stanskih prava; te osigurati izbjeglicama koje su se vratile posao ili mirovine.

Postići pomirbu među svima onima koji su prošli rat vjerojatno je veći imperativ od svih ovih mjera jer postizanje razumijevanja, opraštanja i pomirbe nesumnjivo je važnije od svih materijalnih aspekata povratka izbjeglica. Besmislen je povratak svih tih ljudi u njihovu zemlju, u Hrvatsku, smještaj u njihove stanove ili kuće, pokretanje vlastitog posla ili uključivanje u gospodarske aktivnosti, ako nisu u mogućnosti živjeti mirno, u sigurnom okruženju, bez prijetnji i sigurni od napada. Takvi napadi mogu biti u obliku grafiti i verbalnih uvreda sve do fizičkih nasrtaja ili čak ubojstava.

Etnički motivirani izgredi jedan su od onih aspekata života u Hrvatskoj koji su još uvijek uvelike u suprotnosti s normalnim stanjem koje u državi postoji već neko vrijeme. Infrastruktura u Hrvatskoj je obnovljena. Veći gradovi sve više privlače pozornost. Parkovi prirode zapanjujuće su lijepi; a svake godine zemlju posjeti deset milijuna turista. Istovremeno, međutim, u Hrvatskoj bilježimo jedan izgred tjedno. Dva najnovija takve izgreda dogodila su se na području Dubrovnika i Zadra. Auto čiji je vlasnik bio srbijanski dužnosnik i sudionik OESS-ove konferencije zapaljen je u Dubrovniku dok su u Biljanima Donjim, selu u zadarskom zaleđu, napadnute četiri kuće srpskih povratnika. Kamenovane su a počinitelji su podmetnuli takav požar da je jedna kuća gotovo u potpunosti mogla biti uništena. Predsjednik Republike, Vlada i policija reagirali su istog trena i to na vrlo učinkovit način. Takvi izgredi moraju prestati. Političari, suci i policijski službenici moraju djelovati združeno kako bi to postigli, jer takvi izgredi štete slici, ugledu i



Svetožar Škorić, srpski povratnik, pokazuje kamen kojim je napadnuta njegova nedavno obnovljena kuća u Biljanima Donjim, u zadarskom zaleđu, 25. lipnja 2006.

vjerodostojnosti države. To je također jedna od primarnih obveza Hrvatske kao buduće punopravne članice EU – kako bi prestalo učestalo iskazivanje gorčine zbog prošlosti.

Pomirba je u svoj svojoj važnosti i vrlo složena stvar jer je velik postotak hrvatskog stanovništva na vlastitoj koži osjetio stradanje i tragediju rata. Članovi njihovih obitelji ubijeni su na najokrutniji način. Međutim, pogrešno je vjerovati da se zastrašivanjem srpskih povratnika na neki način odaje počast sjećanju na one koje smo izgubili u ratu. Povijest ove regije prepuna je žrtava svih kultura. Stoga je došlo vrijeme, sada u 21. stoljeću, kada Hrvatske ima dobru perspektivu mira i prosperiteta, da se počne živjeti u skladu i razumijevanju. Očigledno je kako se pomirba neće dogoditi preko noći pukim usvajanjem uredbe ili deklaracije. To je dugotrajan proces za koji je potrebno i vrijeme i opredjeljenje za uspjeh.

Jedan važan korak na putu prema pomirbi je i priznavanje individualne odgovornosti za zločine počinjene tijekom rata. Hrvatska mora poštovati međunarodne pravne standarde. Haški tribunal osnovan je kako bi se formalno sudilo onim visokim dužnosnicima koje se smatralo odgovornima za najteže ratne zločine. Međutim, najveću odgovornost u iznalaženje pravedne zadovoljštine za počinjene ratne zločine snositi će Hrvatska, kao i Srbija, Crna Gora te Bosna, posebice uz predstojeće zatvaranje Haškog tribunala. Našu tugu i frustracije moramo rješavati kroz pružanje potpore takvim sudovima i svim institucijama – državnim i međunarodnim – koje djeluju u tom smjeru.

Rješenje svih pitanja vezanih uz povratak izbjeglica vjerojatno je jedan od najvažnijih dijelova mandata Misije.

Veleposlanik Jorge Fuentes, voditelj Misije,

5. rujna - Jutarnji sastanak s Toninom Piculom, voditeljem Saborskog Izaslanstva u Parl. skupštini OESS-a.

6. rujna - Konferencija za tisak o projektu „Djeca zajedno“.

8.- 9. rujna - Voditelj Misije sudjeluje na međunarodnoj konferenciji: „Izazovi regionalne suradnje u 2007.-2008. od Pakta o stabilnosti za jugoistočnu Europu do Vijeća za regionalnu suradnju“.

11. rujna - Okrugli stol o financiranju političkih stranaka u organizaciji Misije OESS-a, Središnjeg državnog ureda za upravu, Transparency International-a Hrvatska i GONG-a.

14. rujna - Otvorenje Područnog ureda Zadar

14. rujna - Voditelj Misije sudjeluje na informativnom sastanku o povratku izbjeglica s državnim tajnikom Damirom Špančićem.

18. rujna - Ministarski sastanak 3x4 o provedbi Sarajevske deklaracije o povratku izbjeglica.

26. rujna - Čelnici međunarodne zajednice - OESS-a, EK-a i UNHCR-a na sastanku s Božidarom Kalmetom, ministrom mora, turizma, prometa i razvitka.

29. rujna - Konferencija „Dobro upravljanje u lokalnoj samoupravi“ u organizaciji Hrvatskog pravnog centra i financirane od strane Misije.

6. listopada - Plenarni sastanak Radne skupine za ratne zločine u Ministarstvu pravosuđa.

Smanjivanje broja zaposlenih, odlasci i novi početak

Tijekom proteklih mjeseci Misija je prolazila kroz trajni proces „smanjivanja broja zaposlenih“ jer su mnogi od njih, i strani i domaći, otišli, a mnogi nisu dobili zamjenu.

Tijekom proteklih devet mjeseci svjedočili smo odlasku oko dvadesetak ljudi i početkom 2007. godine sveukupan broj zaposlenih u glavnom uredu Misije i osam područnih ureda bit će približno 150 ljudi.

Promjene glede broja zaposlenih odraz su napretka postignutog u Hrvatskoj na područjima obuhvaćenima mandatom, a prilikom prilagodbe veličine i ustroja Misije te se promjene moraju uzeti u obzir. Do kraja ove godine zatvorit ćemo ili u znatnoj mjeri smanjiti četiri odjela – za medije, za politička pitanja, za pitanja policije te dio odjela za civilno društvo i upravljanje projektima. Naše će se aktivnosti sve više i više svoditi na samo četiri odjela i programa: Odjel voditelja Misije, vladavinu prava, povratak i integraciju te administraciju.

No te su promjene tek puke apstrakcije. Kako ta promjena izgleda sa ljudskog stajališta? Najočitija promjena se desi kada prijatelji i kolege napuste Misiju. Radno mjesto ostaje upražnjeno i često nema nikakve zamjene. Prijatelj, kolega je otišao, i u našim uredima i životima nastane određena praznina. No što se događa s onima koji su otišli? Axel Jaenicke, Jean-Pierre Golubić, Stefano Gnocchi i Andy BurrIDGE, dio „inventara“ Misije, morali su otići zbog pravila OESS-a prema kojem, osim u rijetkim iznimkama, niti jedna osoba ne smije u jednoj Misiji provesti više od sedam godina. Danas svatko od njih ima novi „dom unutar OESS-a“ kako bi nastavili primjenjivati znanje koje su prikupili i vještine koje su razvili ovdje u Hrvatskoj. Axel surađuje sa Skupštinom Srbije u našoj bratskoj Misiji u Beogradu, Jean-Pierre se preselio u Moldaviju gdje može iskoristiti svoje tečno poznavanje ruskog jezika i raditi na pitanjima nacionalnih manjina; Stefano i Andy preuzeli su nove visoke dužnosti u Misiji u Makedoniji (gdje su se, između ostalog, pridružili našem starom prijatelju, jedinom japanskom međunarodnom članu Misije,

Takiashiu Koizumeu, koji je niz godina tako dobro radio u Odjelu za povratak i integraciju u Hrvatskoj). Od pravila o sedam godina nije bio izuzet ni Tim Stanning koji je Zagreb napustio nakon uzornog obavljanja posla šefa administracije i podrške terenu. Danas se Tim nalazi u svojoj rodnoj Škotskoj gdje, zajedno sa svojom suprugom punom parom radi na upravljanju lancem malih kuća za odmor i

imanja koja se iznajmljuju.

Misija u Beogradu postala je novi dom i Dinki Živalj koja tamo radi kao glasnogovornica te Stephanie Grepo koja napušta Gospić koncem rujna kako bi vodila Odjel za mlade i obrazovanje u Srbiji. Kosovo je pak postalo „dom daleko od kuće“ za troje bivših kolega – Katarinu Grbešu, koja je postala profesionalni dužnosnik za pitanja demokratizacije te za Sharova Azizova iz Karlovca i njegovu ženu Gulnoz koja je radila kao pripravnica u glavnom uredu, a sada će raditi na pitanjima vladavine prava i demokratizacije. Dva druga pripravnika, Ignacio Nuño Molina koji je osmislio program usavršavanja novinara u Gospiću, te Nicholas Nachtigall – Marten, koji je radio u Vukovaru, otišli su na važne pozicije u španjolsko Ministarstvo gospodarstva u Düsseldorfu, u Njemačkoj, odnosno u Misiju OESS-a u Makedoniju. Naš se francuski kontingent ozbiljno prorijedio ove godine. Voditelj odjela za politička pitanja, Eric Galmot, vratio će se u Francusku nakon dvije plodne godine u Misiji. Također u Parizu, Berangere Neyroud ubrzo treba prihvatiti mjesto u francuskom Ministarstvu vanjskih poslova. Arnaud Appriou nakon odlaska iz Karlovca prihvatio je poziciju u središtu Europske unije, u Bruxellesu, dok je Valeria Čović otišla iz Zadra kako bi radila za jednu NVO u Beogradu. Jose-Luis Masegosa iz Odjela za politička pitanja nastavio je sa svojim radom u OESS-u te se trenutačno nalazi u Madridu gdje radi na pripremama za predsjedavanje Španjolske OESS-om koje započinje 1. siječnja 2007. godine. Konačno, neki od naših zaposlenika otišli su daleko izvan domene OESS-a, čak izvan Europe, poput Maje Saje koja je nastavila uživati u svom poslu kao posebna pomoćnica hrvatskom veleposlaniku u Tokyu, u Japanu. Još jedan putnik „preko mora“ je i Hrvojka Dokoza koja odlazi ovaj mjesec kako bi se vratila „svom drugom domu“ u Australiju. Ne tako daleko od doma je Slavka Jureta koja je otišla iz Odjela za medije u privatni sektor u Zagrebu. Odlaskom naših prijatelja i kolega, ostaje praznina u našim uredima i u našim životima. No ostavili su nešto mnogo važnije: svoju predanost radu i rezultate suradnje s nama i Hrvatskom, prema zajedničkom cilju ispunjenja mandata i stvaranja još ljepšeg mjesta za život od ove države. Udružujući snage kako bi nadoknadili njihov odlazak, naša bi obveza trebala biti ista takva predanost i naponi kakvi su bili njihovi, kako bi se ciljevi Hrvatske i Misije ostvarili na učinkovit i ekspeditivan način. Njihovo iskustvo također svjedoči o tomu kako će nam vještine i iskustva koja smo svi mi stekli u Misiji odlično poslužiti kada svatko od nas krene u novu, zanimljivu budućnost, punu svježih izazova.

Robert W. Becker, zamjenik voditelja Misije



Oproštajna zabava šefa Odjela za politička pitanja, Erica Galmota i Hrvojke Dokoza, zamjenice glasnogovornika, 21. rujna 2006.

Odjel za politička pitanja



Odjel za politička pitanja (L-D): Ankica Kuna, pomoćnica za politička pitanja, Eric Galmot, šef Odjela, Olga Roberts, politička dužnosnica, 20. 09. 2006.

Odjel za politička pitanja trenutno ima šest članova: Erica Galmota (iz Francuske) koji vodi ured u Zagrebu uz potporu Olge Roberts (iz Ujedinjenog kraljevstva) te nezamjenjive pomoćnice u uredu, Ankice Kune, koja na tom mjestu radi već niz godina. Pod vodstvom 8 voditelja područnih ureda, aktivnosti na terenu redovito obavljaju tri pomoćnice koje rade u uredima u Vukovaru (Ružica Vidaković), Sisku (Milijana Borojević) i Splitu (Marija Ibrišimović). Ured za politička pitanja je međusektorski odjel koji mora biti upoznat s većinom aktivnosti Misije, kako bi mogao pisati Dvotjedna i Polugodišnja statusna izvješća te sva ostala izvješća o aktualnim temama i preglede situacije za Stalno vijeće OESS-a kojega čini 56 delegacija u Beču. Odjel pažljivo prati hrvatsku političku scenu, kako na državnoj tako i na lokalnoj razini, analizirajući poslijeratna zbivanja i pitanja demokratizacije koja se odnose na mandat Misije. Tijekom protekle godine to je uključivalo praćenje predsjedničkih i lokalnih izbora, analize

političkih reakcija na uhićenje Gotovine i smrt Miloševića, te neprestano posvećivanje pozornosti kvaliteti odnosa između hrvatske većine i srpske manjine. Iako su međunarodni promatrači izbore u Hrvatskoj prestali pratiti 2003. godine, ovaj je odjel napravio analizu provedbe i rezultate posljednjih predsjedničkih i lokalnih izbora u Hrvatskoj. U drugom krugu predsjedničkih izbora u siječnju 2005. godine, područni uredi su u posljednjem trenutku

zamoljeni da prate glasovanje u Bosni i Hercegovini (BiH). Izuzetno se pazilo i na zastupljenost manjina čiji su predstavnici osvojili mandate na lokalnim izborima u svibnju 2005. godine. Odjel također pruža potporu Vladi RH – zajedno sa stručnjacima iz ODIHR-a i Vijeća Europe/Venecijanske komisije – na području izborne reforme. Do danas, Misija je u suradnji s Vladom organizirala dva okrugla stola u Saboru, kojima je oba puta nazočio Premijer Ivo Sanader. Nakon prvog, održanog u prosincu 2005., zakonom je osnovano stalno Državno izborno povjerenstvo, dok bi se nakon drugog, održanog 11. rujna ove godine, trebale utvrditi mjere za poboljšanje nacrt zakona kojim se regulira financiranje političkih stranaka. Na trećem okruglom stolu zakazanom za studeni, raspravljat će se o organizaciji i ažuriranju popisa birača te o osjetljivom pitanju glasovanja u inozemstvu. Uz Odjel za vladavinu prava, Odjel za politička pitanja prati provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina iz 2002. te sudjeluje na brojnim radionicama,

seminarima i okruglim stolovima, pruža potporu manjinskim strukturama na svim razinama, počevši od lokalnih manjinskih vijeća pa sve do Vladinog ureda za nacionalne manjine i Savjeta za nacionalne manjine. Na području obrazovanja manjina, ovaj odjel trenutačno pruža potporu planu Ministarstva znanosti, čiji je cilj postupno ukloniti fizičku razdvojenost učenika na nacionalnoj osnovi u istočnoj Slavoniji. Glede budućeg preustroja Odjela, osoblje koje se na terenu bavi političkim pitanjima će kao takvo prestati postojati od 1. siječnja 2007. godine. Međutim, to ne znači da će na terenu prestati rad vezano uz politička pitanja. I dalje će se aktivnosti i angažman, prije svega vezano uz izvješćivanje i problematiku manjina, koordinirati iz Glavnog ureda posredstvom voditelja područnih ureda koristeći raspoložive djelatnike na terenu.

Olga Roberts, dužnosnica za politička pitanja

“Djeca zajedno”

Na konferenciji za novinare u Vukovaru 6. rujna, Misija je zajedno s Ministarstvom znanosti pokrenula projekt „Djeca zajedno“ kojeg s € 25,000 financira OESS te koji se sastoji od likovnog i literarnog natjecanja među djecom u 30 etnički mješovitih osnovnih škola u hrvatskom Podunavlju. Od rujna do studenog projekt će biti usmjeren na bliskiju suradnju i zajedničke aktivnosti djece pripadnika većinskog i manjinskog stanovništva, uz poruku kako je obrazovanje u mješovitim skupinama bolje od odvojenog.

Okrugli stol o financiranju političkih stranaka

Misija i Središnji državni ured za upravu organizirali su 11. rujna u Saboru Okrugli stol o financiranju političkih stranaka uz pomoć Transparency Internationala Hrvatska i GONG-a. Okrugli stol, na kojem se okupilo osamdesetak sudionika, otvorili su Premijer Ivo Sanader, Predsjednik Sabora Vladimir Šeks i voditelj Misije, Ambasador Jorge Fuentes. Sudionici su postigli opći konsenzus o činjenici da nacrt Vlade osigurava solidnu osnovu za razradu zakonskih propisa o reguliranju financiranja političkih stranaka. Rasprava je ukazala na potrebu da se zakonski propisi dorade, te na potrebu izrade zakona kojim se uređuje pitanje predizborne promidžbe, ili kao dijela već postojećeg nacrt ili kao zasebnog zakona. Središnji državni ured za upravu preuzeo je obvezu doraditi nacrt na osnovi dodataka, modifikacija i ispravki predloženih tijekom rasprave.



L-D: Šef Misije, Premijer Ivo Sanader, Predsjednik Sabora Vladimir Šeks, državni tajnik Antun Palarić, ministrica vanjskih poslova Kolinda Grabar-Kitarović i ministrica pravosuđa Ana Lovrin na okruglom stolu o financiranju političkih stranaka, Hrvatski sabor, Zagreb, 11. 09. 2006.

Galerija



O obvezi Vlade RH da osigura vladavinu prava raspravljalo se na plenarnom sastanku u Ministarstvu pravosuđa 15. svibnja 2006.



Pučki pravobranitelj Jurica Malčić govorio je u Glavnom uredu 31. kolovoza 2006. godine o radu svoje institucije na pitanjima ljudskih prava.



Voditelj Izaslanstva Hrvatskoga sabora u Parlamentarnoj skupštini OESS-a Tonino Picula govorio je u Glavnom uredu 5. rujna 2006. godine o demokratizaciji Hrvatske.



Glavni državni odvjetnik Mladen Bajić i njegovi suradnici govorili su 12. rujna 2006. godine u Glavnom uredu o procesuiranjima ratnih zločina.



Predsjednik Mesić i zamjenik voditelja Misije Robert W. Becker sa srpskim povratnicima u selu Biljane Donje u srpnju 2006. godine



Voditelj Misije, veleposlanik Fuentes na pravoslavni blagdan 9. kolovoza 2006. godine u manastiru Krka.